

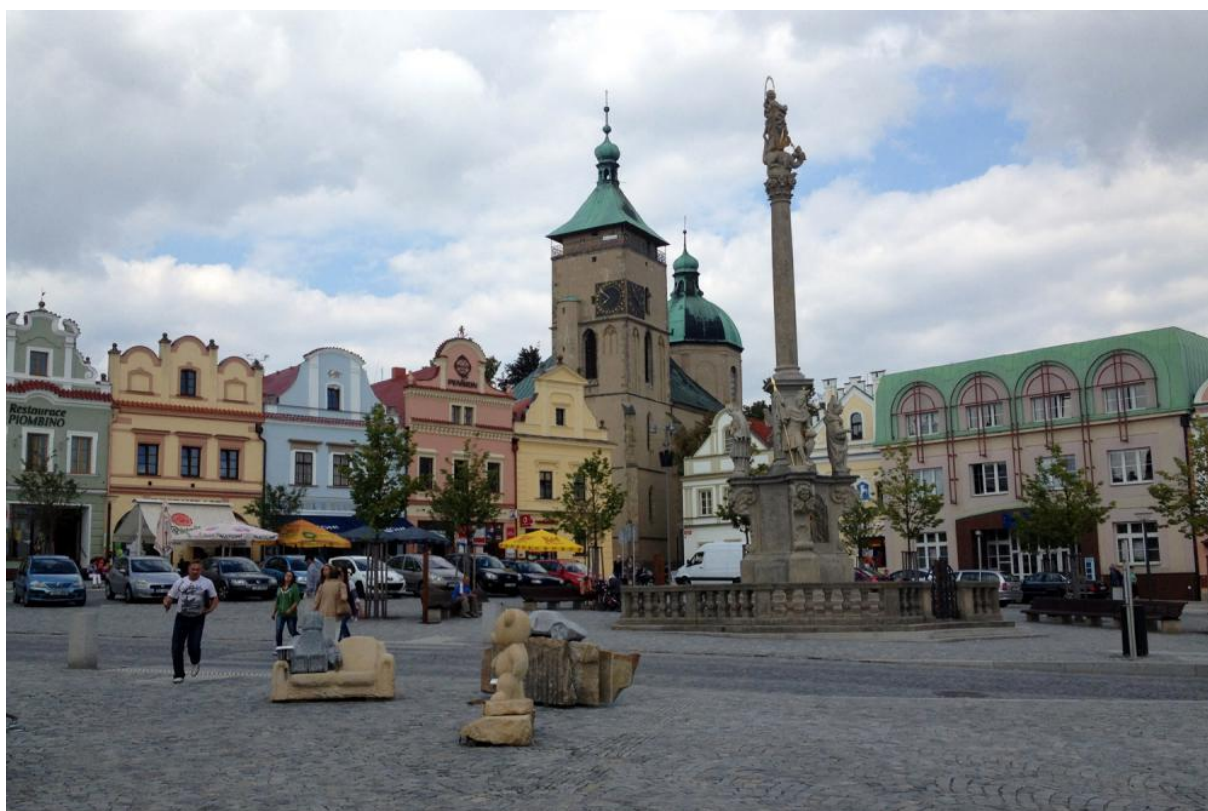

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodnocení kvality spolupráce

Havlíčkův Brod

Kristýna Drápalová

Červenec, 2021

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Obsah

Obsah	2
1. Seznam použitých zkratk.....	3
2. Manažerské shrnutí.....	4
3. Základní terminologie	6
3.1 Sociální vyloučení	7
4. Metodologie a cílová skupina evaluace	8
4.1 Cíle evaluace	8
4.2 Předmět evaluace	8
4.3 Limity procesní evaluace.....	10
5. Popis výchozího stavu spolupráce aktérů v lokalitě	11
6. Popis klíčových aktivit realizovaných v lokalitě v rámci spolupráce.....	12
7. Vyhodnocení spolupráce z perspektivy zapojených aktérů.....	14
8. Zhodnocení spolupráce a doporučení	18
9. Zdroje a literatura	20
10. Přílohy	20

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Schéma – vizualizace klíčových prvků spolupráce v lokalitě.....	14
--	----

Seznam příloh:

Příloha 1: Harmonogram evaluace	20
---------------------------------------	----

1. Seznam použitých zkratek

ASZ	Agentura pro sociální začleňování, odbor Ministerstva pro místní rozvoj ČR
AP	asistent pedagoga
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
IKV	inkluzivní a kvalitní vzdělávání
IVP	individuální vzdělávací plán
LMP	lehké mentální postižení
LP	lokální partnerství
MPI	Místní plán inkluze
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
NNO	nevládní nezisková organizace
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
ORP	obec s rozšířenou působností
PO	podpůrné opatření
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SPC	speciálně pedagogické centrum
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SŠ	střední škola
SV	sociální vyloučení
SVL	sociálně vyloučená lokalita/lokality
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SZ	sociální znevýhodnění
ŠA	školní asistent
Šablony	Šablony pro MŠ a ZŠ - podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování
ŠPZ	školské poradenské zařízení
VA	vstupní analýza Agentury pro sociální začleňování
ZŠ	základní škola

Licence Creative Commons: CC-BY – uveďte původ, Česká republika
creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/cz/

Poděkování

Autorka evaluace děkuje všem respondentům v lokalitě za vynikající spolupráci v rámci uskutečněných rozhovorů.

2. Manažerské shrnutí

Cílem procesní evaluace je zhodnocení spolupráce mezi ASZ a místními aktéry v lokalitě Havlíčkův Brod v oblasti podpory inkluzivního a kvalitního vzdělávání. Mezi klíčové aktéry projektu, jejichž spolupráce je hodnocena, patří zástupce ASZ (konzultant inkluzivního vzdělávání), zřizovatelé škol a školských zařízení (v případě města Havlíčkův Brod městský úřad), vzdělávací instituce a neziskové organizace.

Stručný úvod o lokalitě Havlíčkův Brod

Mezi lokalitami, které spolupracují s ASZ, patří město Havlíčkův Brod spíše k větším lokalitám. Nachází se zde pět ZŠ, jedna speciální ZŠ a pět MŠ, přičemž jedna z nich organizuje devět pracovišť. V září roku 2021 také začne fungovat nová Mateřská škola U Školy realizovaná z projektu IROP. V lokalitě je velmi aktivní MAS Královská stezka. Výhodou lokality je, že je zde výjimečná existence lokalit s výraznější koncentrací sociálně vyloučených obyvatel ve městě.

Metodologie

Procesní evaluace vychází z kvantitativních i kvalitativních metod zkoumání. Hlavním zdrojem dat nicméně byly individuální polostrukturované rozhovory, které poskytli klíčoví aktéři lokality. Předkládaná zjištění tedy odrážejí subjektivní pohled těchto respondentů. V evaluaci bylo zkoumáno, jak tito aktéři zpětně hodnotí spolupráci s ASZ při naplňování klíčových aktivit projektu a v čem by spolupráce mohla fungovat lépe. Většina rozhovorů probíhala formou online rozhovorů přes streamovací služby či telefonicky. Sběr dat se uskutečnil v květnu a červnu 2021. Celkem bylo realizováno 13 rozhovorů.

Hlavní zjištění z procesní evaluace

V lokalitě Havlíčkův Brod se realizoval hlavní motivátor spolupráce s ASZ, tedy výstavba Mateřské školky U Školy. Po jejím uskutečnění zájem místních aktérů spolupracovat klesl. Mimo investiční projekt spolupráce s ASZ přinesla málo nového. Významnou roli v tom sehrála skutečnost, že lokalita nechtěla žádat o podporu u výzvy č. 02_16_039, protože se obávala administrativní zátěže, kterou příprava projektu i jeho realizace přináší. Aktéři se vyjadřovali, že je pro ně již velká zátěž administrovat aktivity ze Šablon. Tudíž na sebe již nechtěli vzít další takovou zátěž.

Někteří místní aktéři se mylně domnívali, že jim bude nabídnuto zapojení do aktivit, které nebudou muset sami administrovat, realizovat a obecně za ně odpovídat. Nicméně za většinu aktivit uvedených v MPI zodpovídali právě aktéři PS Vzdělání a většina z nich byla financována ze Šablon. Tímto respondenti nabyli pocitu, že dané činnosti v lokalitě dělávají i bez spolupráce s ASZ.

Aktéři se setkávali i v rámci jiných pracovních skupin (porady ředitelů škol, setkání MAS apod.), na kterých se také řešila problematika inkluzivního vzdělávání. Tato skutečnost byla některými aktéry hodnocena negativně převážně z důvodu časové vytíženosti setkávání se a přesycenosti danou problematikou.

Jeden z aktérů uvedl, že zástupce z MAS nebyl na pracovní skupinu přizván hned od začátku spolupráce. Tato skutečnost také mohla ovlivnit to, že se totožná problematika řešila na několika různých pracovních skupinách pořádaných různými partnery.

Nicméně obecně z pohledu konzultantek inkluzivního vzdělávání nebylo vhodné zahájit spolupráci s daným městem. Lokalita neměla „velké problémy“ v souvislosti s inkluzivním vzděláváním jako některé jiné lokality, se kterými ASZ spolupráci zahájila. Téma inkluzivního vzdělávání je v lokalitě spíše dostatečně řešeno školami i MAS. Také v důsledku toho bylo velmi obtížné motivovat aktéry, aby se např. zapojili do výzvy.

Za silnou stránkou lokality lze považovat dobrou spolupráci mezi MAS Královská stezka a místními partnery, převážně školami.

Nejdůležitější doporučení pro ASZ:

- Zvážit spolupráci výlučně s obcemi, které se potýkají s problémy v oblasti inkluzivního vzdělávání.
- Lokalitám přehledně vysvětlit roli a možnosti ASZ.
- Zajistit detailní provedení procesem zpracování projektové žádosti.
- Zajistit koordinaci témat souvisejících s inkluzivním vzděláváním v rámci pracovních skupin.

3. Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování byla v roce 2008 ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. Jejími dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytčení strategických cílů a naplánování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Obec vytváří ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání a zástupci ASZ (lokální konzultant a konzultant pro inkluzivní vzdělávání) **Místní plán inkluze v oblasti vzdělávání** (dále jen MPI).

Cílem MPI je systematizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Plán je vypracován na dobu 3 let. Návrh plánu obsahuje identifikaci problémů v oblasti inkluzivního vzdělávání a rámcový návrh možných opatření řešících daný problém. Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků s potřebou podpůrných opatření, zejména zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných a pocházejících z odlišného kulturního prostředí, tj. dětí a žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách či ohrožených sociálním vyloučením, a problematiku desegregace škol.

MPI je zpracován v kontextu předpokládaného demografického a sociálně ekonomického vývoje a s ohledem na efektivitu vzdělávací soustavy v místě s ohledem na počty výše zmíněných skupin. Pro nastavení opatření také slouží analýza místní vzdělávací sítě, která popisuje místní vzdělávací síť jak kvalitativně, tak kvantitativně.

ASZ je zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích. V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám** (KPSVL), který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev,

kde jsou pro ně předem alokovány značné finanční zdroje. Projektové poradenství¹ v rámci KPSVL se tak stává zásadní intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

3.1 Sociální vyloučení

Pod pojmem **sociální vyloučení** chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají ztížený přístup ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, a zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení. Současně se snižuje možnost jejich participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra stigmatizace ze strany většinové společnosti.

Mezi základní indikátory sociálního vyloučení patří materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování, kriminality a vysoká míra migrace. Kombinace těchto faktorů brání zasaženým jedincům či rodinám v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě** (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti, i faktory vnitřní, které se často mezigeneračně reprodukuje (např. životní styl samotných sociálně vyloučených). Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku, stav vyloučení ze společnosti může postihnout kohokoliv neohledně na jeho etnickou příslušnost.

¹ Projektovým poradenstvím v tomto smyslu rozumíme „odbornou podporu územních celků a jejich partnerů při přístupu k čerpání fondů EU, zejména v návaznosti na KPSV 2021+, včetně vydávání stanovisek o souladu projektů s PSZ“ (ASZ 2021).

Dopady sociálního vyloučení na oblast vzdělávání jsou komplexní a projevují se v několika rovinách. Obecně lze ale říct, že děti/žáci vyrůstající v prostředí sociálního vyloučení mají menší vzdělanostní šance a jsou častěji předurčeny ke školnímu neúspěchu než jejich vrstevníci.

4. Metodologie a cílová skupina evaluace

4.1 Cíle evaluace

Cílem procesní evaluace je zhodnocení spolupráce mezi ASZ a místními aktéry v lokalitě v oblasti podpory inkluzivního a kvalitního vzdělávání. Mezi klíčové aktéry projektu, jejichž spolupráce je hodnocena, patří zástupce ASZ (konzultant inkluzivního vzdělávání), zřizovatelé škol a školských zařízení (v případě města Havlíčkův Brod městský úřad), vzdělávací instituce a neziskové organizace. V evaluaci zkoumáme, **jak tito aktéři zpětně hodnotí spolupráci s ASZ** při naplňování klíčových aktivit projektu a v čem by spolupráce mohla fungovat lépe. Zaměřili jsme se přitom na ty klíčové aktivity, které jsou pro danou lokalitu nejvíce relevantní.

V případě města Havlíčkův Brod hodnotíme především následující **aktivity projektu**:

1. spolupráce v rámci pracovních skupin Vzdělávání (dále PS Vzdělávání),
2. tvorba a schvalování Místního plánu inkluze (dále MPI),
3. poskytování projektového poradenství,
4. průběh veřejných workshopů, seminářů a stáží.

Podrobný popis aktivit realizovaných v Havlíčkově Brodu je předmětem kapitoly 6.

Smyslem hodnocení průběhu spolupráce je získat zpětnou vazbu ke spolupráci obcí a ASZ, zaměřenou na zjišťování, co fungovalo, co nefungovalo a co by se mělo zlepšit, a celkově zhodnotit kvalitu spolupráce i účinnost a adekvátnost postupů ASZ.

4.2 Předmět evaluace

Předmětem evaluace je projekt „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“. Hlavním cílem projektu je v zapojených obcích dosáhnout uplatnění principů kvalitního a inkluzivního vzdělávání (IKV) na participativním základě a vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj opatření vzniklých v průběhu projektu na lokální úrovni. Stěžejní je přitom vytvoření a naplňování Místního plánu inkluze, činnost pracovních

skupin Vzdělávání a činnost konzultanta pro inkluzivní vzdělávání (KIV). Vyhodnocení naplňování MPI po obsahové stránce je předmětem Výsledkové zprávy. V procesní zprávě jsou předmětem hodnocení procesní aspekty projektu, tj. kvalita spolupráce ASZ a místních aktérů při realizaci projektu.

Ukazatele kvality spolupráce chápeme v těchto dimenzích:

- koordinace a síťování místních aktérů,
- hodnocení KIV ze strany členů PS,
- spokojenost s organizací PS a kvalita organizačního zajištění,
- motivace místních aktérů,
- komunikace a řešení problémů,
- projektové poradenství,
- udržitelnost neboli schopnost místních aktérů nastavovat a naplňovat společné cíle i po ukončení spolupráce s ASZ.

Na základě úvodního rozhovoru s konzultantkami inkluzivního vzdělávání ve městě Havlíčkův Brod bylo zjištěno, že v lokalitě byl podán pouze projekt do výzvy IROP, z toho důvodu jsme se v případě města Havlíčkův Brod v procesní evaluaci zaměřili podrobněji na tento aspekt.

Metodologie

Evaluace vychází z kvantitativních i kvalitativních metod zkoumání, které i přesto, že mají své limity, dohromady umožňují podat komplexnější kontextuální hodnocení dopadů intervencí.

Hlavním zdrojem dat nicméně byly individuální polostrukturované **rozhovory**. Většina rozhovorů probíhala formou online rozhovorů přes streamovací služby či telefonicky. Sběr dat se uskutečnil v květnu a červnu 2021. Celkem bylo realizováno **13 rozhovorů**.

Kompletní harmonogram evaluace je uveden v příloze této závěrečné zprávy. Získaná data byla analyzována se zřetelem na zachování anonymity klíčových aktérů. Níže uvádíme přehled všech rozhovorů.

Zdroje dat:

1. **Desk research** z veřejně přístupných zdrojů.
2. **Data z výkazů MŠMT** za školní roky 2016/17 až 2020/21.

3. Polostrukturované rozhovory se zástupci ASZ:

- KIV č. 1 (od roku 2017 do roku 2019),
- KIV č. 2 (od roku 2019)².

4. Polostrukturované rozhovory s lokálními aktéry:

- **klíčoví zástupci města Havlíčkův Brod: 4 respondenti,**
- **zástupci vzdělávacích institucí,**
 - zástupci ZŠ: **5** respondenti,
 - zástupce MŠ: **1** respondent,
- **zástupci neziskového sektoru,**
 - **1** zástupce Oblastní charity Havlíčkův Brod,
- **zástupce MAS Královská stezka.**

Celkem tedy bylo realizováno 13 rozhovorů s **celkem 14 respondenty**³ (z toho 12 místních aktérů, 2 zástupci ASZ).

4.3 Limity procesní evaluace

Evaluace procesů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ. Je zde rovněž potřeba upozornit na aktuální pandemickou situaci a ztíženou terénní evaluační práci.

Jedná se o interní evaluaci. Z povahy interní evaluace vyplývají možná rizika: možné ovlivnění komunikačních partnerů, reliability dat, příznivější a méně kritická analýza atd. Na odstranění těchto limitů existuje vnitřní kontrola pomocí mikrotýmů a garanta evaluace. Odbornost postupů evaluací je mj. kontrolována interní oponentní skupinou.

² V roce 2021 v lokalitě nepůsobila žádná KIV.

³ V jednom případě jsme v rámci jednoho rozhovoru mluvili se dvěma respondenty dohromady.

5. Popis výchozího stavu spolupráce aktérů v lokalitě

Spolupráce mezi městem Havlíčkův Brod a ASZ byla navázána v roce 2017. V daném roce se město podepsáním memoranda přihlásilo ke spolupráci na Koordinovaném přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. V roce 2018 byl sestaven Strategický plán sociálního začleňování města Havlíčkův Brod pro období 2018-2021 (dále jen SPSZ).

V červnu 2018 byl také schválen Místní plán inkluze (dále jen MPI), který vznikl na podkladě participativního strategického plánování⁴ v rámci pravidelných setkání pracovní skupiny Vzdělávání (dále jen PS Vzdělávání).

PS Vzdělávání vedena konzultantem inkluzivního vzdělávání (dále jen KIV) se začala scházet na podzim roku 2017. Jejím smyslem, jak již bylo zmíněno výše, byla zejména spolupráce na vzniku Místního plánu inkluze, tedy především definování problémů v lokalitě týkajících se oblasti vzdělávání, určení cílů a následně i aktivit, kterými budou prostřednictvím realizace projektů cíle naplněny.

Město Havlíčkův Brod se zapojilo do výzvy č. 87 z IROP na předškolní vzdělávání, konkrétně zřízení nové budovy MŠ při ZŠ Konečná, jelikož se potýkalo s nízkou kapacitou předškolního vzdělávání. Jiné projekty se v lokalitě neuskutečnily. Aktivity zahrnuté v dokumentu MPI byly pokryty prostřednictvím podpory ze Šablon.

V rámci průběžného vyhodnocení MPI bylo zjištěno, že většina aktivit, za které zodpovídalo město Havlíčkův Brod, byla realizována. Díky úspěšné žádosti se také podařilo navýšit kapacity mateřských škol⁵.

Na schůzce dne 22. 6. 2020 se uskutečnilo shrnutí činnosti ASZ v oblasti vzdělávání za uplynulé roky a také navrhnutí změny podpory lokality z důvodu dlouhodobé nespolupráce ze strany lokálních aktérů města Havlíčkův Brod.

⁴ Intenzivní strategické plánování na jednotlivých PS Vzdělávání probíhalo tzv. metodou stromů kombinováno s analýzou potřeb a podněty byly dále zapracovány do stromů.

⁵ Mateřské školy byly provozovány několik let na výjimku.

6. Popis klíčových aktivit realizovaných v lokalitě v rámci spolupráce

Níže jsou popsány klíčové aktivity (dále jen KA), které shrnují činnosti, jež byly uskutečněny v Projektu IKV. Jedná se zejména o aktivity, které jsou součástí monitoringu realizace projektu.

Činnosti realizované v rámci klíčové aktivity 1:

- (KA1) Koordinace a síťování: existence a činnost lokálního partnerství/pracovní skupiny (inkluzivního) vzdělávání

Hlavním nástrojem koordinace a síťování místních aktérů byly **pracovní skupiny**. PS Vzdělávání byla v rámci projektu realizovaná nejvíce v průběhu tvorby MPI (v roce 2017 až 2019). Předmětem jednání PS Vzdělávání bylo tedy sestavení MPI a také identifikace témat pro vzdělávací akce, které pořádala ASZ.

- (KA1) Podpora strategického plánování: příprava a schvalování MPI

Strategický dokument MPI byl ve městě Havlíčkův Brod připravováno od roku 2017. Potřeby i dílčí aktivity stanovené v MPI a další vstupní informace jsou formulovány v samotném dokumentu MPI⁶. PS Vzdělávání měla při plánování k MPI čtyři setkání. Podrobnější posouzení uskutečněných aktivit v MPI je předmětem dopadové evaluační zprávy⁷.

Činnosti realizované v rámci klíčové aktivity 2:

- (KA2) Poskytované odborné a projektové poradenství: využívání projektového poradenství ASZ, podpoření žadatelé o projekty

Město Havlíčkův Brod se zapojilo do výzvy č. 87 z IROP na předškolní vzdělávání, konkrétně zřízení nové budovy MŠ při ZŠ Konečná, jelikož se potýkalo s nízkou kapacitou předškolního vzdělávání. Jiné projekty se v lokalitě neuskutečnily. Aktivity zahrnuté v dokumentu MPI byly pokryty prostřednictvím podpory ze Šablon.

Lokalitě byla nabídnuta možnost žádat o podporu u výzvy KPSVL II (Výzvy č. 02_16_039), nicméně tato možnost byla lokalitou odmítnuta, přestože v lokalitě existovala potřeba např. uskutečnit semináře k metodice depistáže školním neúspěchem, zajistit stáže ke sdílení dobré

⁶ Viz odkaz: [MPI Havlickuv Brod komplet.pdf \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

⁷ Drápalová, K. 2021. *Hodnotící zpráva o dopadu projektu v lokalitě Havlíčkův Brod* (Evaluace spolupráce v rámci OP VVV). Praha: Agentura pro sociální začleňování.

praxe či navýšit úvazek pedagoga na kariérní poradenství. Nebylo tak logicky možné poskytnout lokalitě další projektové poradenství.

Činnosti realizované v rámci klíčové aktivity 3:

- (KA3) Poradenství v oblasti komunikace: komunikační plány, PR podpora

Místní komunikační plán (dále jen MKP) pro město Havlíčkův Brod vznikl. Byl vytvořen pracovníkem KIV. Cílem plánu bylo nastavit způsoby informování široké veřejnosti o aktivitách města v rámci inkluzivního vzdělávání.

- (KA3) Podpora aktivizace místních aktérů:
 - realizace akcí na podporu IKV (odborné workshopy, veřejná setkání)

Ve městě Havlíčkův Brod proběhly dvě **vzdělávací akce** – Formativní hodnocení a Kooperativní výuka na ZŠ Štáflova a Finanční gramotnost na ZŠ Nuselská. **Odborných workshopů** se uskutečnilo několik. Zpravidla se uskutečnily na téma Strategické plánování pro oblast vzdělávání ve městě nebo téma Strategické plánování ve vzdělávání. **Veřejné setkání** se uskutečnilo v září roku 2018 na téma specifika dětí s poruchami chování ve škole při společném vzdělávání. Přednášejícími byli Vladimír Foist a Jan Martínek.

- zapojení do dalších aktivit (např. zahraniční exkurze, tuzemské stáže)

Pokud jde o **stáže**, tuzemské i zahraniční stáže se v lokalitě Havlíčkův Brod realizovaly. Stáže do zahraničních škol se v minulosti uskutečnily u ZŠ Štáflova, konkrétně do Velké Británie a Dánska na týdenní pobyt. Město Havlíčkův Brod jednou za dva roky organizuje a hradí výjezd pedagogů a žáků v rámci styků s partnerskými městy – do slovenské Spišské Nové Vsi – naposledy s ohledem na pandemii COVID-19 byl výjezd uskutečněn v roce 2018. Avšak organizace výjezdu pro školy zajišťuje také MAS Královská stezka a dle výpovědí respondentů se pedagogové těchto výjezdů účastní.

Činnosti realizované v rámci klíčové aktivity 5:

- (KA5) Analýza místních vzdělávacích systémů: realizace vstupní analýzy

V době tvorby MPI byla současně tvořena vstupní analýza v oblasti vzdělávání. Daný dokument je užitečný zdroj dat a statistik, které se týkají vzdělávací sítě ve městě Havlíčkův Brod. V rámci analýzy bylo zjištěno selhávání některých žáků ve středoškolském studiu

převážně z důvodu nevhodného výběru oboru studia. Ojedinele se stává, že někteří žáci ukončují studium již po absolvování základní školy⁸.

Obrázek 1: Schéma – vizualizace klíčových prvků spolupráce v lokalitě

	2017		2018		2019		2020		2021
Zahájení spolupráce									
Ustavení lokálního partnerství									
Schválení SPSZ									
Vznik MPI									
Veřejné setkání									
Útlum spolupráce									
Evaluace									

Zdroj: Vlastní

7. Vyhodnocení spolupráce z perspektivy zapojených aktérů

Z perspektivy zapojených aktérů byla spolupráce nejlépe hodnocena na jejím počátku – v době tvorby strategického dokumentu MPI. Hlavním motivátorem spolupráce s ASZ byla výstavba Mateřské školy U Školy. Po jejím uskutečnění zájem zapojených aktérů spolupracovat klesl.

Reflexe spolupráce z pohledu ASZ

Z pohledu konzultantek inkluzivního vzdělávání nebylo vhodné zahájit spolupráci s daným městem. Lokalita neměla „velké problémy“ v souvislosti s inkluzivním vzděláváním jako některé jiné lokality, se kterými ASZ zahájila spolupráci.

Téma inkluzivního vzdělávání je také v lokalitě spíše dostatečně řešeno školami i MAS⁹. Také v důsledku toho bylo velmi obtížné motivovat aktéry, aby se např. zapojili do výzvy.

Koordinace a síťování místních aktérů

Ke koordinaci a síťování aktérů docházelo se začátkem spolupráce s ASZ uvnitř PS Vzdělávání. PS Vzdělávání byly organizovány KIV od listopadu roku 2017 vícekrát do roka. Aktéři se nicméně setkávali i v rámci jiných pracovních skupin (porady ředitelů škol, setkání MAS apod.), na kterých se také řešila problematika inkluzivního vzdělávání. Tato skutečnost

⁸ Viz odkaz: [Vstupní analýza v oblasti vzdělávání města Havlíčkův Brod \(socialni-zaclenovani.cz\)](https://socialni-zaclenovani.cz)

⁹ V Havlíčkově Brodě se vyskytují např. děti cizinců, kteří začali ve městě pracovat. Město se z toho důvodu zapojilo do projektů týkajících se začleňování menšin. Respondenti potvrdili spolupráci např. s MAS v rámci dané problematiky.

byla některými aktéry hodnocena jako negativní, převážně z důvodu časové vytíženosti setkávání se a přesycenosti danou problematikou. Jeden z aktérů uvedl, že zástupce z MAS nebyl na pracovní skupinu přizván hned od začátku spolupráce. Tato skutečnost také mohla mít vliv na to, že se totožná problematika řešila na několika různých pracovních skupinách pořádaných různými partnery.

Někteří zapojení aktéři se vyjádřili, že účast na PS Vzdělávání pomohla k síťování s dalšími členy skupiny.

Ve městě Havlíčkův Brod však nezávisle na projektu funguje spolupráce, koordinace a síťování místních aktérů v lokalitě především díky MAS Královská stezka. Respondenti spolupráci s MAS hodnotili velmi pozitivně¹⁰.

Spokojenost s organizací PS Vzdělávání a kvalita organizačního zajištění

Pokud se zaměříme na organizační zajištění PS Vzdělávání, aktéři ho hodnotili spíše pozitivně¹¹. Dle respondentů byla PS Vzdělávání tematicky zaměřená dle jejich potřeb a pracovnice KIV vždy dostatečně připravena¹².

Jak již bylo řečeno výše, pravidelná setkávání byla nejčastější na počátku spolupráce. Aktéři kvitovali tvorbu strategického dokumentu MPI, na kterém se intenzivně podíleli. Nicméně uváděli, že to bylo velmi časově náročné.

Někteří respondenti hodnotili negativně, že za realizaci aktivit zahrnutých v dokumentu MPI byli odpovědní oni sami, nikoliv KIV, příp. jiný pracovník ASZ (viz Projektové poradenství).

Vnímání konzultantů pro inkluzivní vzdělávání (dále jen KIV) členy pracovní skupiny

Členové pracovní skupiny hodnotili pracovnice KIV velmi pozitivně. Brali je jako odbornice na danou problematiku. Byly vždy dobře připravené na setkání.

Aktéři také kladně hodnotili průběžné zapracovávání jejich názorů a postřehů k dané problematice. Jeden z respondentů např. velmi pozitivně hodnotil, že KIV mu poskytla informační zdroje, převážně kontakty a různé materiály, k tématice vzdělávání dětí cizinců.

¹⁰ MAS pro školy pořádá např. různé semináře na zakázku, workshopy. V minulosti MAS školám zařídila exkurzi do školy, která se specializuje na vzdělávání cizinců.

¹¹ Respondenti si často nedokázali vybavit detailní informace o organizační stránce PS Vzdělávání, např. si nepamatovali přesný počet setkání, zda někdo pravidelně chyběl apod.

¹² Jeden z aktérů uvedl, že zástupce z MAS nebyl na pracovní skupinu přizván hned od začátku spolupráce. Tato skutečnost také mohla mít vliv na to, že se totožná problematika řešila na několika různých pracovních skupinách pořádaných různými partnery.

Zhodnocení průběhu tvorby a schvalování MPI

Podle KIV probíhala tvorba a schvalování MPI standardním postupem¹³. KIV se nejvíce z aktérů podílela na samotném sepsání daného dokumentu. Aktéři pracovní skupiny se vždy vyjadřovali a připomínkovali jednotlivé výstupy. Dle KIV v průběhu tvorby MPI vzniklo mnoho připomínek k obsahu. Dle několika respondentů si zapojení aktéři nechtěli nechat podsouvat aktivity, o kterých díky znalosti lokality věděli, že by tam nefungovaly. KIV vždy dokument upravovala dle jejich připomínek. Dle respondentů byl zájem naplňovat aktivity uvedené v MPI, díky tomu se většina aktivit realizovala.

PS Vzdělávání byla nabídnuta možnost žádat o podporu u výzvy č. 02_16_039, ale aktéři toto odmítli z toho důvodu, že by to pro ně bylo časově náročné administrovat i realizovat. **Někteří aktéři uvedli, že na počátku spolupráce s ASZ čekali, že jim budou nabídnuty aktivity, které nebudou muset sami administrovat, realizovat a obecně za ně odpovídat¹⁴.** Nicméně za většinu aktivit uvedených v MPI zodpovídali právě aktéři PS Vzdělávání a většina z nich byla financována ze Šablon¹⁵. Tímto respondenti nabyli pocitu, že dané činnosti v lokalitě dělají i bez spolupráce s ASZ. Lze tedy říci, že tvorba MPI mimo investiční projekt spíše neobsahovala nic vyloženě nového.

Projektové poradenství

Jak již bylo uvedeno výše, město Havlíčkův Brod se zapojilo do výzvy č. 87 z IROP na zřízení nové budovy MŠ při ZŠ Konečná. Jiné projekty se v lokalitě neuskutečnily, přestože v lokalitě existovala potřeba např. uskutečnit semináře k metodice depistáže školním neúspěchem, zajistit stáže ke sdílení dobré praxe či navýšit úvazek pedagoga na kariérní poradenství, nebylo tak logicky možné poskytnout lokalitě další projektové poradenství. Dle respondentů bylo odmítnutí zapojit se do dalších projektů právě z důvodu administrativní zátěže, která se pojí s podáním i realizací projektu¹⁶. Aktéři na sebe nechtěli vzít tuto zátěž, zároveň KIV ani jiný pracovník AZS toto za ně nemohl převzít. Nicméně někteří aktéři uvedli, že se mylně domnívali, že ASZ toto za ně vyřeší. Dle názoru jednoho respondenta mohlo být důvodem nerealizace dalších projektů také politická neúple realizovat tzv. měkké projekty, ale zaměřit se pouze na investiční projekty.

¹³ Intenzivní strategické plánování na jednotlivých PS Vzdělávání probíhalo tzv. metodou stromů kombinováno s analýzou potřeb a podněty byly dále zapracovány do stromů.

¹⁴ KIV aktéry však na tuto skutečnost upozorňovala.

¹⁵ Aktéři tedy byli odkázáni na výběr aktivit ze Šablon.

¹⁶ Aktéři se vyjadřovali, že je pro ně již velká zátěž administrovat aktivity ze Šablon.

Hodnocení průběhu veřejných workshopů, seminářů a stáží na aktivizaci místních aktérů

V lokalitě proběhly vzdělávací akce – Formativní hodnocení a Kooperativní výuka na ZŠ Štáflova a Finanční gramotnost na ZŠ Nuselská, jedno veřejné setkání – Specifika dětí s poruchami chování ve škole při společném vzdělávání a několik odborných workshopů. Nicméně pro hodnocení těchto akcí nebylo možné využít zpětnovazební dotazníky, jelikož tyto nebyly v průběhu evaluace k dispozici. Lze tak pouze vycházet z výpovědí samotných respondentů, tito si však často nedokázali konkrétní vzdělávací akce vybavit.

KIV hodnotila veřejné setkání, jako povedenou akci se zajímavou diskuzí. Také sama lektorovala akci Finanční gramotnost. Negativně hodnotila druhou vzdělávací akci z důvodu nevhodného výběru lektorky.

Pokud jde o stáže, tuzemské i zahraniční stáže se v lokalitě Havlíčkův Brod realizovaly. Stáže do zahraničních škol se v minulosti uskutečnily u ZŠ Štáflova, konkrétně do Velké Británie a Dánska na týdenní pobyt. Město Havlíčkův Brod jednou za dva roky organizuje a hradí výjezd pedagogů a žáků v rámci styků s partnerskými městy – do slovenské Spišské Nové Vsi – naposledy s ohledem na pandemii COVID-19 byl výjezd uskutečněn v roce 2018. Stáže se nicméně na některých školách doposud nerealizovaly, a z toho důvodu tuto aktivitu někteří respondenti hodnotili negativně. Stáže se však pravděpodobně nerealizovaly z důvodu pandemie COVID-19. Nicméně respondenti si stěžovali také na to, že si budou muset danou aktivitu zajistit sami ze Šablon.

Zhodnocení spolupráce při tvorbě vstupní analýzy, při nastavování komunikační strategie

V roce 2018 byla vytvořena vstupní analýza v oblasti vzdělávání. Většina respondentů daný dokument hodnotila jako přínosný a užitečný zdroj dat a statistik, které se týkají vzdělávací sítě ve městě Havlíčkův Brod. Jeden z respondentů se vyjádřil, že šlo o dobré zmapování terénu.

Pokud jde o komunikační strategii, podle KIV vznikla na základě akcí, které se v lokalitě uskutečnily, a má podobu stručného excelového souboru. Nejednalo se o živý dokument, se kterým by se v lokalitě dále pracovalo.

Budoucnost spolupráce v oblasti vzdělávání z pohledu místních aktérů lokality

Respondenti nevyloučili možnost budoucí spolupráce s ASZ. Kladně hodnotili metodickou podporu i dotační výhody v důsledku spolupráce s ASZ, nicméně upozorňovali na to, že místní aktéry daná spolupráce nesmí zahltit.

Někteří respondenti by také ocenili, kdyby se v budoucnu daná problematika řešila více jednotně a koordinovaně, tedy nikoliv na několika různých pracovních skupinách pořádaných vícero partnery.

Jeden z respondentů vyslovil i konkrétní návrh aktivity, která by mohla v lokalitě vzniknout, a sice vytvoření jazykových kurzů mimo prostředí škol, do kterých by děti cizinců musely automaticky docházet v případě, že neumí český jazyk. Další z respondentů by např. uvítal to, aby se jeho instituce a její aktivity mohly více prezentovat na veřejnosti.

8. Zhodnocení spolupráce a doporučení

Hlavním motivátorem spolupráce s ASZ byla výstavba Mateřské školy U Školy. Tato aktivita byla naplněna, z toho důvodu někteří aktéři hodnotili spolupráci pozitivně. Ostatní aktéři si uvědomují, že mimo investiční projekt spolupráce s ASZ přinesla málo nového. Významnou roli v tom sehrála skutečnost, že lokalita nechtěla žádat o podporu u výzvy č. 02_16_039, protože se obávala administrativní zátěže, kterou příprava projektu i jeho realizace přináší. Aktéři se vyjadřovali, že je pro ně již velká zátěž administrovat aktivity ze Šablon. Tudiž na sebe již nechtěli vzít další takovou zátěž, zároveň KIV ani jiný pracovník AZS toto za ně nemohl převzít. Nicméně někteří aktéři se mylně domnívali, že ASZ toto za ně vyřeší.

Za silnou stránkou lokality lze považovat dobrou spolupráci mezi MAS Královská stezka a místními partnery, převážně školami. Respondenti spolupráci s MAS hodnotili velmi pozitivně. MAS pro školy pořádá např. různé semináře na zakázku, workshopy. V minulosti MAS školám zařídila např. exkurzi do školy, která se specializovala na vzdělávání cizinců.

Doporučení

Níže jsou uvedena doporučení, která se vztahují k ASZ, konkrétně k možnostem úpravy činnosti ASZ v lokalitě Havlíčkův Brod či dílčí změny realizace projektu *Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami* jako celku.

Doporučení adresovaná lokalitě jsou součástí závěrečné zprávy *Hodnotící zpráva o dopadu projektu v lokalitě Havlíčkův Brod*.

ZÁVĚRY	DOPORUČENÍ
1. Nevhodný výběr lokality ke spolupráci s ASZ	Zvážit spolupráci výlučně s obcemi, které se potýkají s problémy v oblasti inkluzivního vzdělávání
Z pohledu konzultantek inkluzivního vzdělávání nebylo vhodné zahájit spolupráci s daným městem. Lokalita neměla „velké problémy“ v souvislosti s inkluzivním vzděláváním jako některé jiné lokality, se kterými ASZ zahájila spolupráci.	Před schválením spolupráce zmapovat potřeby a problémy obce v souvislosti s inkluzivním vzděláváním. Zjistit motivaci místních partnerů plnit opatření, která souvisejí s inkluzivním vzděláváním.
2. Nejasné vyjasnění role a možností, které ASZ může lokalitě nabídnout	Lokalitám přehledně vysvětlit roli a možnosti ASZ
Někteří aktéři uvedli, že na počátku spolupráce s ASZ čekali, že jim budou nabídnuty aktivity, které nebudou muset sami administrovat, realizovat a obecně za ně odpovídat. Nicméně za většinu aktivit uvedených v MPI odpovídali právě aktéři PS Vzdělání a většina z nich byla financována ze Šablon ¹⁷ . Tímto respondenti nabyli pocitu, že dané činnosti v lokalitě dělají i bez spolupráce s ASZ.	Všem významným místním partnerům jasně představit možnosti a postupy, které ASZ (prostřednictvím osoby KIV aj.) může pro lokalitu zabezpečit.
3. Některá opatření uvedená v MPI se nerealizovala, jelikož lokalita nepodala žádost v projektech OP VVV z důvodu časové a administrativní náročnosti	Zajistit detailní provedení procesem zpracování projektové žádosti
Některá opatření, např. uskutečnění semináře k metodice depistáže školním neúspěchem či navýšení úvazku pedagoga na kariérní poradenství, se nerealizovala, jelikož lokální aktéři nepodali žádost v projektech OP VVV z toho důvodu, že by to pro ně bylo časově náročné administrovat i realizovat.	Místním partnerům detailně představit proces zpracování projektové žádosti včetně harmonogramu zpracování projektové žádosti a zajištění konzultace s expertem na strukturální fondy.
4. Totožná témata jsou rozebírána v rámci různých pracovních skupin, na kterých jsou přítomni místní aktéři	Zajistit koordinaci témat souvisejících s inkluzivním vzděláváním v rámci pracovních skupin
Aktéři se setkávali i v rámci jiných pracovních skupin (porady ředitelů škol, setkání MAS apod.), na kterých se také řešila problematika inkluzivního vzdělávání. Tato skutečnost byla některými aktéry hodnocena negativně převážně z důvodu časové vytíženosti setkávání se a přesycenosti danou problematikou. Jeden z aktérů uvedl, že zástupce z MAS nebyl na pracovní skupinu přizván hned od začátku spolupráce. Tato skutečnost také mohla ovlivnit to, že se totožná problematika řešila na několika různých pracovních skupinách pořádaných různými partnery.	V počátku spolupráce oslovit významné partnery v lokalitě, kteří se zabývají tematikou inkluzivního vzdělávání a vybrat témata, kterými se bude zabývat výhradně PS Vzdělávání. Tímto postupem by se mohlo eliminovat rozebírání totožných témat v rámci různých pracovních skupin, na kterých jsou místní aktéři přítomní.

¹⁷ Aktéři tedy byli odkázáni na výběr aktivit ze Šablon.

5. Zdroje a literatura

Agentura pro sociální začleňování. 2020. *Manuál pro evaluaci individuálního projektu OP VVV: Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami*, revize. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.

Město Havlíčkův Brod ve spolupráci s ASZ. 2018. *Místní plán inkluze města Havlíčkův Brod pro období 2018-2020*. Praha: Agentura pro sociální začleňování.

Smatana, L. 2013. *Foto Havlíčkův Brod*. Český rozhlas.

Škarka, D. 2018. *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání města Havlíčkův Brod*. Praha: Agentura pro sociální začleňování.

6. Přílohy

Příloha 1: Harmonogram evaluace

Aktivita	Obsah činnosti	Datum
Desk research	sekundární analýza dat, zpracování dat z MŠMT	5-6/2021
Evaluační design	vytvoření evaluačního designu	5/2021
Tvorba evaluačních nástrojů	výběr a tvorba vhodných evaluačních nástrojů (dotazníky, scénář rozhovorů)	5/2021
Rekrutace respondentů	oslovení a domluvení termínů rozhovorů	5-6/2021
Sběr dat	13 polostrukturovaných rozhovorů	5-6/2021
Analýza dat	čistění dat, triangulace, kódování etc.	6-7/2021
Psaní výzkumné zprávy	formulace zjištění + doporučení	7/2021
Zpracování připomínek od ASZ	zpracování interních připomínek	7-9/2021

Zdroj: Vlastní